

A2.15 Rząd i wybory

- Poznaj podstawowe instytucje rządowe kraju.
- Wybory i głosowanie.

Wybory	(Wahlen)	Prawica	(Rechte)
Sejm	(Sejm)	Lewica	(Linke)
Senat	(Senat)	Demokracja	(Demokratie)
Parlament	(Parlament)	Ustawa	(Gesetz)
Rząd	(Regierung)	Kampania	(Kampagne)
Premier	(Ministerpräsident)	Frekwencja	(Wahlbeteiligung)
Prezydent	(Präsident)	Głosować	(stimmen)
Ministerstwo	(Ministerium)	Wybierać	(wählen)
Partia polityczna	(Partei)		

1. Scannen Sie den QR-Code, um das Video anzusehen, oder lesen Sie den Text. (QR: Audio)

W Polsce **Sejm** i **Senat** tworzą **władzę ustawodawczą**. Sejm przygotowuje nowe **ustawy** i budżet państwa oraz kontroluje rząd. Gdy ustawa jest gotowa, trafia do Senatu. Tam senatorowie dyskutują i mogą proponować **poprawki**. Potem ustawa wraca do Sejmu, gdzie odbywa się dalsza praca i decyzje.

*In Polen bilden der **Sejm** und der **Senat** die **gesetzgebende Gewalt**. Der **Sejm** bereitet neue **Gesetze** und den Staatshaushalt vor und kontrolliert die Regierung. Wenn ein Gesetz fertig ist, gelangt es in den Senat. Dort diskutieren die Senatoren und können **Änderungen** vorschlagen. Danach geht das Gesetz zurück in den Sejm, wo weitere Arbeit und Entscheidungen stattfinden.*

1. Ile lat trzeba mieć, żeby zostać senatorem?
  - a. Trzydzieści lat
  - b. Dwadzieścia jeden lat
  - c. Dwadzieścia pięć lat
  - d. Osiemnaście lat
2. Co Sejm tworzy oprócz nowych ustaw?
  - a. Policję i szkoły
  - b. Paszporty
  - c. Budżet państwa
  - d. Nowe województwa

1-a 2-c

2. Grammatik: Plural der nicht-männlich-personenbezogenen Adjektive: wolny -> wolne

Nichtmaskulin-personale Adjektive im Plural beschreiben Nomen, die keine Gruppe mit Männern sind, also Dinge, Tiere, Frauen oder gemischte Gruppen ohne Männer.

1. Nichtmaskulin-personale Adjektive haben immer die Endung -e, davon gibt es keine Ausnahmen.

Przymiotnik (Adjektiv)	Końcówka (Endung)	Forma (l. mn. niemęskoos.) (Form (Plural, nichtmaskulin-personal))
demokratyczny <i>(demokratisch)</i>	-e	demokratyczne <i>(demokratische)</i>
wolny <i>(frei)</i>	-e	wolne <i>(freie)</i>
ważny <i>(wichtig)</i>	-e	ważne <i>(wichtige)</i>
nowy <i>(neu)</i>	-e	nowe <i>(neue)</i>
trudny <i>(schwierig)</i>	-e	trudne <i>(schwierige)</i>

1. Widziałem _____ plakaty wyborcze na ulicy. *(Ich habe neue Wahlplakate auf der Straße gesehen.)*
a. nowi   b. nową   c. nowe   d. nowy
2. W tych wyborach _____ decyzje podejmuje parlament. *(Bei diesen Wahlen trifft das Parlament wichtige Entscheidungen.)*
a. ważny   b. ważni   c. ważne   d. ważną

1. nowe 2. ważne

Schreibe die Sätze neu (QR: KI+)

1. To jest nowa umowa. To są ... umowy.

_____

(Das ist ein neuer Vertrag. Das sind neue Verträge.)

2. To jest trudna praca. To są ... prace.

_____

(Das ist eine schwierige Arbeit. Das sind schwierige Arbeiten.)

3. To jest ważna informacja. To są ... informacje.

_____

(Das ist eine wichtige Information. Das sind wichtige Informationen.)

1. To jest nowa umowa. To są nowe umowy. 2. To jest trudna praca. To są trudne prace. 3. To jest ważna informacja. To są ważne informacje.

3. Übungen

1. Ordne die Elemente mit verwandter Bedeutung zu.

a. wybory	1. ile osób głosuje
b. głosować	2. decydować o wyborze
c. wybierać	3. głosowanie
d. frekwencja	4. oddawać głos

a-3 b-4 c-2 d-1

2. Informationen vom Stadtamt: Wahlen und Abstimmung (QR: Audio)

Fülle die Lücken aus: rząd, Wybieramy, premier, wybory, głosowania, frekwencja

Urząd Miasta informuje: w najbliższą niedzielę odbędą się (1) _____ parlamentarne. (2) _____ posłów do Sejmu i senatorów do Senatu. Lokale wyborcze będą otwarte od 7:00 do 21:00. Do (3) _____ potrzebny jest dowód osobisty lub paszport. Aktualny adres lokalu można sprawdzić na stronie urzędu.

Parlament uchwała ustawy, a (4) _____ je realizuje. Rządem kieruje (5) _____, a ministrowie pracują w ministerstwach. Wysoka (6) _____ jest ważna dla demokracji. Jeśli w dniu wyborów jesteś poza miejscem zamieszkania, możesz wcześniej złożyć wniosek o zaświadczenie do głosowania.

Das Stadtamt informiert: Am kommenden Sonntag finden die Parlamentswahlen statt. Wir wählen Abgeordnete für den Sejm und Senatoren für den Senat. Die Wahllokale sind von 7:00 bis 21:00 Uhr geöffnet. Zum Wählen benötigt man einen Personalausweis oder Reisepass. Die aktuelle Adresse des Wahllokals kann man auf der Website des Amtes nachsehen.

Das Parlament beschließt Gesetze, und die Regierung setzt sie um. Die Regierung wird vom Ministerpräsidenten geleitet, und die Minister arbeiten in den Ministerien. Eine hohe Wahlbeteiligung ist wichtig für die Demokratie. Wenn du am Wahltag außerhalb deines Wohnortes bist, kannst du vorher einen Antrag auf eine Wahlbescheinigung stellen.

(1) wybory, (2) Wybieramy, (3) głosowania, (4) rząd, (5) premier, (6) frekwencja

1. Jakie dokumenty są potrzebne do głosowania i gdzie można sprawdzić adres lokalu wyborczego?

_____

3. Hören Sie sich den Audioausschnitt an und wählen Sie die richtige Antwort aus. (QR: Audio)

1. Osoba mówi, że w przyszłym tygodniu planuje oddać głos w wyborach.
2. Z nagrania wynika, że parlament w Polsce składa się tylko z Senatu.
3. Osoba już wie, gdzie będzie jej lokal wyborczy.

Wahr Falsch

☐	☐
☐	☐
☐	☐

1-V 2-X 3-V

4. Wählen Sie die richtige Lösung

1. Wczoraj w telewizji _____ debatę o wyborach i frekwencji. *(Gestern habe ich im Fernsehen eine Debatte über Wahlen und Wahlbeteiligung gesehen.)*
a. widzę   b. widziałam   c. widzieliśmy   d. widziałem
  2. W zeszłym tygodniu _____ partię polityczną na podstawie programu i kampanii. *(Letzte Woche habe ich eine politische Partei anhand des Programms und der Kampagne ausgewählt.)*
a. wybierałam   b. wybraliśmy   c. wybierałem   d. wybieram
  3. W ostatnich wyborach _____ w lokalnej komisji niedaleko domu. *(Bei den letzten Wahlen haben wir in der örtlichen Kommission unweit von zu Hause abgestimmt.)*
a. głosowałam   b. głosowaliśmy   c. głosowali   d. głosujemy
1. widziałem 2. wybierałam 3. głosowaliśmy

5. Rollenspiel - Dialoge (QR: Audio)

W drodze na wybory

- Kasia**   *Cześć, Marek. Idziesz dzisiaj na wybory? Jeszcze się waham, czy iść i oddać głos.*
(sąsiadka):   *(Hallo, Marek. Gehst du heute zur Wahl? Ich bin noch unschlüssig, ob ich hingehen und meine Stimme abgeben soll.)*
- Marek (sąsiad):**   *Cześć. Tak, pójdę po pracy — frekwencja jest ważna dla demokracji i warto pokazać, co myślimy.*
(Hallo. Ja, ich gehe nach der Arbeit – die Wahlbeteiligung ist wichtig für die Demokratie und es lohnt sich zu zeigen, was wir denken.)
- Kasia**   *W kampanii każda partia mówi co innego — prawica, lewica — i trudno mi wybrać.*
(sąsiadka):   *(Im Wahlkampf sagt jede Partei etwas anderes – Rechte, Linke – und es fällt mir schwer, mich zu entscheiden.)*
- Marek (sąsiad):**   *Rozumiem. Ja wybieram partię z konkretnym planem, nie tylko hasłami. Najważniejsze, żeby w ogóle pójść i zagłosować.*
(Ich verstehe. Ich wähle eine Partei mit einem konkreten Plan, nicht nur mit Parolen. Das Wichtigste ist, überhaupt hinzugehen und zu wählen.)
- Kasia**   *Masz rację. Dobrze, pójdę — chcę mieć wpływ na to, kto będzie rządzić.*
(sąsiadka):   *(Du hast recht. Gut, ich gehe – ich möchte Einfluss darauf haben, wer regieren wird.)*

1. Dlaczego Kasia ma wątpliwości przed głosowaniem?
-

6. Sprechen: übersetzen und antworten (QR: KI+)

Moim zdaniem ważne są wolne i uczciwe wybory. / Głosuję na kandydata lub na partię polityczną.
/ W czasie kampanii często słyszę obietnice i informacje o programie.

1. Czy bierzesz udział w wyborach? Powiedz krótko, dlaczego tak lub dlaczego nie.
_____
2. Jak według ciebie powinna wyglądać dobra kampania wyborcza w Polsce? Podaj jeden przykład, co jest ważne.
_____

7. Schreiben: WhatsApp (QR: KI+)

Cześć! Tu Ania z pracy.

Widziałam, że w przyszłym miesiącu są **wybory** w Polsce. Mieszkam teraz w Hadze i nie wiem, jak to działa za granicą. Czy też chcesz **głosować**?

Może wiesz, gdzie jest komisja i czy trzeba się wcześniej zapisać? Czy lepiej iść razem w sobotę czy w niedzielę?

Daj znać, proszę.

Ania

Schreibe eine passende Antwort: *Też chcę głosować, ale nie wiem, czy trzeba się zapisać. / Możemy iść razem w sobotę/niedzielę o... / Sprawdzę informacje na stronie ambasady i napiszę wieczorem.*

_____

_____

Wichtige Verben	Widzieć (<i>sehen</i>)	Wybierać (<i>wählen</i>)	Głosować (<i>wählen</i>)
ja	Czas przeszły widziałem/widziałam	Czas przeszły wybierałem/wybierałam	Czas przeszły głosowałem / głosowałam
ty	widziałeś/widziałaś	wybierałeś/wybierałaś	głosowałeś / głosowałaś
on/ona/ono	widział/widziała/widziało	wybierał/wybierała/wybierało	głosował / głosowała / głosowało
my	widzieliśmy/widziałyśmy	wybieraliśmy/wybierałyśmy	głosowaliśmy / głosowałyśmy
wy	widzieliście/widziałyście	wybieraliście/wybierałyście	głosowaliście / głosowałyście
oni/one	widzieli/widziały	wybierali/wybierały	głosowali / głosowały